

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання кваліфікаційної магістерської роботи
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Політологія»
зі спеціальності 052 «Політологія»
для всіх форм навчання

2020

Методичні вказівки до виконання магістерської роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо- професійної програми «Політологія» зі спеціальності 052 «Політологія» для всіх форм навчання / Укл.: Завідувач кафедри загальноправових та політичних наук, доктор політичних наук, доцент, Арабаджієв Д.Ю., Сергієнко Т.І., к.п.н., доц – Запоріжжя: НУЗП, 2020. – 56 с.

Укладачі: Д.Ю. Арабаджієв, д.п.н, доц.
Т.І. Сергієнко, к.п.н., доц.

Рецензент: Є.Г. Цокур, завідувач кафедри політології, доктор політичних наук, професор.

Відповідальний за випуск: Д.Ю. Арабаджієв, д.п.н, доц.

Затверджено на засіданні кафедри
Загальноправових та політичних наук

Протокол № 1 від 28.08.2019

3

ЗМІСТ

Передмова	5
1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ	6
2. ОБОВ'ЯЗКИ ОСІБ ЗА ОРГАНІЗАЦІЮ ТА ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	10
2.1. Обов'язки керівників магістерських робіт	10
2.2. Обов'язки студента-магістра	11
2.3. Обов'язки нормоконтролера	11
2.4. Вибір і затвердження теми кваліфікаційної магістерської роботи	12
3. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	15
4. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	17
5. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ПОЯСНЮВАЛЬНОЇ ЗАПИСКИ	29
5.1. Побудова документа	29
5.2. Нумерація у кваліфікаційні магістерській роботі	31
5.3. Оформлення ілюстрацій	32
5.4. Оформлення таблиць	34
5.5. Оформлення формул	38
5.6. Оформлення додатків	40
6. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ЗАХИСТУ ТА ПОПЕРЕДНЬОГО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	41
Додаток А. Зразок заяви на затвердження теми кваліфікаційної магістерської роботи	43

Додаток Б. Титульний аркуш кваліфікаційної магістерської роботи	44
Додаток В. Завдання на кваліфікаційну магістерську роботу	45
Додаток Г. Реферат	47
Додаток Д. Зміст	49
Додаток Ж. Вступ	50
Додаток З. Відгук	53
Додаток К. Рецензія	54
Додаток Л. Довідка про впровадження результатів дослідження	56

ПЕРЕДМОВА

Метою методичних вказівок є надання практичної допомоги студентам (зі спеціальності 052 «Політологія», рівень освіти другий (магістерський), щодо написання, оформлення й захисту кваліфікаційних магістерських робіт.

Кваліфікаційна магістерська робота призначена для об'єктивного контролю ступеня сформованості умінь вирішувати типові завдання діяльності, які, в основному, віднесені до організаційної, управлінської та виконавської (технологічної, операторської) виробничих функцій.

Загальні вимоги до побудови, викладення та оформлення кваліфікаційних магістерських робіт розроблені відповідно до ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення», чинного від 1.01.1996 р., і міжнародного стандарту 180 5966:1982. Для бібліографічного опису джерел використані чинні стандарти з бібліотечної та видавничої справи: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання», ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

У процесі підготовки кваліфікаційної магістерської роботи студенти розвивають мислення, набувають навичок дослідницької роботи, демонструють рівень своєї фахової підготовки, що є певним звітом за весь період навчання.

Кваліфікаційна магістерська робота має бути актуальною і спрямованою на вирішення нагальних проблем у політичній галузі. Вона виконується на завершальному етапі навчання та захищається на екзаменаційній комісії, яка присвоює випускнику відповідну кваліфікацію.

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

До написання кваліфікаційної магістерської роботи (КМР) допускаються студенти, які виконали всі вимоги навчального плану і успішно здали державні кваліфікаційні іспити.

До захисту кваліфікаційних магістерських робіт допускаються студенти, які в визначений термін виконали до КМР і успішно пройшли попередній захист на кафедрі. Списки студентів, допущених до захисту кваліфікаційних магістерських робіт, подаються в Державну екзаменаційну комісію (ДЕК).

Кваліфікаційна магістерська робота – це кваліфікаційна робота, спрямована на те, щоб довести ДЕК, що її автор повністю сформувався як фахівець відповідного освітньо-професійного рівня і заслуговує присвоєння цієї кваліфікації. Для цього студент повинен у тексті випускної роботи підкреслити свій особистий внесок та ступінь самостійності, обґрунтувати використані методи досліджень та достовірність отриманих результатів. Таким чином, правильними повинні бути як по змісту, так і по формі пояснювальна записка, доповідь та презентація під час виступу в ДЕК.

КМР повинна відповідати таким вимогам:

- бути актуальною;
- мати мету та сформульовані задачі,
- сформувати наукову новизну;
- мати практичне значення;
- використовувати коректні та адекватні методи дослідження.

Мета кваліфікаційної магістерської роботи магістра полягає у виявленні глибини знань випускника в обраній спеціалізації, умінні самостійно працювати з літературою, проводити аналіз наукових концепцій й узагальнювати дані практики, виявляти проблеми й шляхи рішення політичних проблем, формулювати власні висновки й пропозиції.

Конкретні завдання КМР залежать від наукової спрямованості дослідження та обраного об'єкта.

Основними завданнями КМР є:

- систематизація та застосування теоретичних і практичних знань для виконання робіт науково-дослідницького характеру;
- закріплення здобутих знань на основі адаптації моделей, методологічних підходів, практичного досвіду до умов реальної аналітики процесів, що відбуваються у політичній галузі світу та України;

– оцінка розвитку політичної галузі України, пошук шляхів удосконалення їх функціонування, адаптації до сучасних умов.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми «Політологія» під час виконання КМР студент повинен набути таких компетентностей:

- Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
 - Здатність бути критичним і самокритичним.
 - Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
 - Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
 - Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
 - Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
 - Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
 - Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.
 - Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
 - Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
 - Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.
 - Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.
 - Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.
- В ході написання роботи студент повинен отримати наступні результати:
- Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.
 - Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.
 - Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

- Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.
- Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
- Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
- Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
- Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.
- Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
- Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
- Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.
- Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.
- Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

Науковий рівень роботи повинен відповідати освітньо-професійній програмі й свідчити про вміння автора самостійно здійснювати науковий пошук, визначати професійні завдання та добирати оптимальні методи і прийоми їх виконання.

Виконана КМР подається на перевірку керівнику кваліфікаційної магістерської роботи для перевірки і підпису. Далі роботу перевіряє нормоконтролер, який ставить підпис та допускає роботу до захисту. У випадку недодержання вимог, які обговорені в методичних вказівках та недодержання загальних стандартів, робота не допускається до захисту.

Робота на нормоконтроль подається за місяць до захисту. У випадку недодержання часових рамок, робота з боку нормоконтролера, також може бути не допущена до захисту.

Після перевірки пояснювальної записки, керівник складає відгук про роботу студента над КМР .

КМР підписана керівником, надається для попереднього захисту в робочу комісію кафедри. Робоча комісія, як правило, працює на протязі 7 – 10 днів за місяць перед початком роботи ДЕК. Комісія кафедри складається з трьох-чотирьох викладачів, призначених завідуючим кафедрою.

Після розгляду КМР надають завідувачу кафедрою для додаткової перевірки і підпису.

У випадку, коли робоча комісія прийме рішення про невідповідність даної роботи існуючим вимогам і на цій підставі не допускає студента до захисту роботи, це питання розглядається на засіданні кафедри з участю студента і керівника роботи. Протокол засідання кафедри надається в деканат факультету.

Після позитивного рішення робочої комісії, кваліфікаційну магістерську роботу направляють на рецензію спеціалісту відповідного профілю. До рецензування залучаються фахівці, які працюють в галузі політологія, а також представники професорсько-викладацького складу з інших кафедр.

Захист кваліфікаційної магістерської роботи проходить по черзі, відповідно складеному графіку. Список складається секретарем ДЕК з урахуванням бажань студентів, які захищаються.

2. ОБОВ'ЯЗКИ ОСІБ ЗА ОРГАНІЗАЦІЮ ТА ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

2.1. Обов'язки керівників кваліфікаційних магістерських робіт

Керівниками КМР призначаються професори, доктори наук і доценти профільюючих кафедр.

Керівник своєчасно і якісно розробляє тематику кваліфікаційних магістерських робіт з урахуванням наукової роботи студентів, зроблених раніше висновків та рекомендацій ДЕК.

Розробляє конкретні і достатньо повні завдання на кваліфікаційну магістерську роботу, рекомендує необхідну літературу і дає методичні рекомендації.

Проводить бесіди із студентами по узгодженню завдань кваліфікаційної магістерської роботи, структури і етапів роботи над нею. Рекомендує методики виконання розрахунків, проведення експериментів і моделювання (якщо такі передбачені завданням на КМР). Надає допомогу студентам в складанні, календарних планів виконання кваліфікаційної магістерської роботи.

Здійснює безпосереднє та систематичне керівництво розробкою всіх питань КМР, розвиваючи при цьому у студента навички самостійної роботи, творчі здібності й ініціативу. Основною формою керівництва КМР є індивідуальна консультація. Керівник докладно консультує студента з питань, які виходять за межі учбових дисциплін, рекомендує доступну для студента літературу. Питання, які доступно викладені в літературі, керівник рекомендує студенту проробити самостійно.

Здійснює систематичну перевірку відповідності ходу роботи студента календарному плану виконання КМР, розглядає виконану частину роботи, звертає увагу на недостатню глибину опрацьованих питань. Перевіряє розділи пояснювальної записки кваліфікаційної магістерської роботи в «чорновому» (першій редакції) вигляді по мірі їх підготовки з метою недопущення грубих помилок, які можуть привести до невиконання завдання, надлишкове збільшеного обсягу, зниженого наукового рівня проекту. Контролює відповідність змісту та оформлення кваліфікаційної магістерської роботи завдання, вимогам стандартів ДСТУ та керівним документам з кваліфікаційних магістерських робіт.

Керівник підписує пояснювальну записку до кваліфікаційної магістерської роботи після досконалої перевірки. Складає відгук з характеристикою роботи студента над КМР.

2.2. Обов'язки студента-магістра

Студенту надається право вибору теми КМР з урахуванням рекомендацій професорсько-викладацького складу профілюючої кафедри. Студент може запропонувати свою тему з необхідним обґрунтуванням її розробки для відповідної галузі.

Якщо студент не проявив необхідної ініціативи з вибору тем в указаний термін, завідувач кафедрою закріплює тему КМР за студентами на свій погляд, але з урахуванням індивідуальних особливостей та ступенем їх підготовки.

Студент-магістр отримує завдання на кваліфікаційну магістерську роботу, збирає матеріали необхідні для КМР .

На протязі першого тижня написання КМР студент складає проект календарного плану виконання кваліфікаційної магістерської роботи з вказівками послідовності й обсягу (в відсотках) окремих етапів роботи та надає його на розгляд та затвердження керівникові кваліфікаційної магістерської роботи. Після затвердження керівництвом плану роботи над КМР студент приступає до його реалізації.

В обов'язковому порядку відвідує передбачені розкладом додаткові зайняття, загальні консультації, інструктажі, збори які проводяться за планом кафедри.

Всебічно, на високому науковому рівні вирішує всі питання індивідуального завдання, якісно у відповідний термін виконує етапи роботи, передбачені календарним планом, а також вказівки і рекомендації керівника КМР і консультантів.

Оформляє пояснювальну записку, надає для підпису консультантам, керівникові роботи, нормоконтролеру, після цього подає на кафедру для попереднього захисту в робочу комісію та завідувачу кафедрою в термін, передбачений календарним планом та планом кафедри, не пізніше ніж за 30 днів до початку роботи ДЕК.

КМР , яку підписав завідувач кафедри разом з письмовим відгуком керівника кваліфікаційної магістерської роботи, надається рецензенту.

2.3. Обов'язки нормоконтролера

Нормоконтролеру КМР надається пояснювальна записка.

Основна мета нормоконтролю КМР – перевірка якості оформлення кваліфікаційних магістерських робіт, які розроблені відповідно до ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення», чинного від 1.01.1996 р., і міжнародного стандарту 180 5966:1982. Для бібліографічного опису

джерел використані чинні стандарти з бібліотечної та видавничої справи: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання», ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Основні обов'язки нормоконтролера:

- перевірка в КМР дотримання норм та вимог, установлених в стандартній та іншій нормативно-технічній документації;
- перевірка КМР на плагіат;
- перевірка правильності оформлення пояснювальної записки;
- встановлення відповідності кваліфікаційної магістерської роботи індивідуальному завданню на КМР ;
- перевірка зовнішнього вигляду документації на акуратність;
- проведення аналізу виявлених при нормоконтролі помилок;
- інформування магістрів та керівників робіт про виявлені помилки та наявність/відсутність плагіату.

При перевірці кваліфікаційних магістерських робіт перевіряються:

- комплектність документації;
- правильність виконання основних надписів;
- правильність застосованих скорочених слів;
- наявність/відсутність плагіату
- наявність та правильність посилань на стандарти;
- правильність оформлення таблиць, схем, ілюстрацій, додатків.

Нормоконтроль являється останнім етапом розробки документації кваліфікаційної магістерської роботи й здійснюється перед його попереднім захистом на кафедрі перед робочою комісією.

2.4. Вибір і затвердження теми КМР

Вибір теми здійснюється студентами самостійно з запропонованого кафедрою переліку або потреб конкретних організацій та установ протягом другого семестру навчання. Наприкінці серпня, не пізніше 1 вересня (третій семестр навчання) студент подає на кафедру «Загальноправових та політичних наук» заяву за встановленою формою (додаток А).

Наукові керівники призначаються кафедрою з числа осіб професорсько-викладацького складу або з досвідчених працівників-практиків, після чого вони затверджуються наказом ректора НУ «Запорізька політехніка» на весь період виконання КМР .

ВАРІАТИВНІ ТЕМИ КМР:

1. Моделююча гра як інструмент вирішення етнополітичних конфліктів/.
2. Політичний вибір громадян, як прояв політичної активності та конвенційний спосіб політичної участі.
3. Політико-ідеологічні орієнтації в суспільній свідомості: регіональний аспект.
4. Інноваційні технології у дослідженні громадянського суспільства.
5. Політика ідентичності та регулювання етнополітичних процесів у країнах Центральної та Східної Європи.
6. Політико-ціннісна парадигма управління соціально-політичними процесами.
7. Особливості регулювання етнополітичної конфліктності: праксеологічний аспект.
8. Політика соціально-орієнтованого управління в органах місцевого самоврядування (на прикладі Запорізької міської ради).
9. Детермінанти оптимізації політичного керівництва в органах місцевого самоврядування (на прикладі Запорізької міської ради).
10. Громадський моніторинг як технологія впливу на суб'єктів політичного процесу.
11. Моделі парламентської опозиції в країнах ЄС та Україні.
12. Громадські об'єднання як політичний інститут: регіональний аспект.
15. Методи виборчої інженерії.
16. Види і загальна структура інформації.
17. Інформаційна влада. Засоби масової комунікації.
18. Методи використання засобів масової комунікації.
19. Масові комунікації.
20. Роль політичних партій та груп інтересів на нинішньому етапі в Україні.
21. Форми, методи використання ЗМІ.
22. Взаємодія партій, рухів, громадських організацій, державних установ та суспільних інтересів.
23. Виборча інженерія.
24. Виборчі процедури.
25. Види політичного маркетингу.
26. Види і загальна структура інформації.
27. Види опитувань громадської думки.
28. Владні відносини.
29. Громадська думка.
30. Дослідження політичного ринку та вивчення громадської думки.
31. Доступність електорату в сегменті.
32. Економічні, соціальні, політичні, психологічні, демографічні

чинники.

33. Електоральний потенціал сегмента.
34. Елементи виборчого законодавства.
35. Етапи політичного рекламування.
36. Засоби використання ЗМІ та результатів опитувань.
37. Імідж.
38. Інноваційний та ефективний метод дослідження політичних процесів.
39. Інструментарій реалізації політичних цілей.
40. Інформаційна влада. Засоби масової комунікації.
41. Інформаційний банк та його формування.
42. Існуюче уявлення людей про політика, організацію чи ідею.
43. Комунікація та інформація у житті суспільства.
44. Макросередовища.
45. Маркетингові методи.
46. Масова свідомість.
47. Масові політичні та освітні кампанії.
48. Методи аналізу та обробка даних інформаційного банку.
49. Методи виборчої інженерії.
50. Методи використання засобів масової комунікації.
51. Методика складання політичних прогнозів виникнення політичних конфліктів.
52. Об'єкти та суб'єкти політики. Основні підходи до формування іміджу.
53. Партійні лідери, пропагандисти та агітатори.
54. Політична комунікація. Політичне рекламування.
55. Політичний маркетинг під час передвиборчої кампанії та у міжвиборчий період.
56. Політичний попит. Політичний ринок та його складові.
57. Політичні партії та організації.
58. Політичні потреби. Політичні уподобання виборців.
59. Поняття іміджу та його типи.
60. Поняття маркетингу. Сутність політичного маркетингу.
61. Поняття сегментації та сегмента політичного ринку.
62. Прийоми маркетингу в політиці.
63. Приклади виборчої інженерії під час виборів в Україні.
64. Природа та властивості інформації.

3. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Перелік і послідовність основних етапів виконання і захисту кваліфікаційної магістерської роботи наведено на рисунку 1.

Рис.1. Перелік і послідовність основних етапів виконання і захисту кваліфікаційної магістерської роботи

Приставаючи до виконання роботи студент отримує від наукового керівника завдання на її виконання, в якому обумовлюється коло проблем та джерел, які необхідно вивчити. Крім того уточнюються цілі, методи дослідження, а також визначається перелік основних питань, що підлягають розробці з можливістю практичного використання матеріалів. В завданні наводиться графік та терміни виконання основних розділів та усієї роботи в цілому.

Організація виконання більшості етапів кваліфікаційної роботи

має індивідуальний характер та погоджується студентом зі своїм науковим керівником. Студент приступає до викладення розділів кваліфікаційної магістерської роботи при накопиченні відповідного матеріалу. Перед складанням текстової частини студент повинен погодити вихідні матеріали з науковим керівником з точки зору їх повноти, якості та вірогідності.

Після написання кожного розділу КМР студенту необхідно подати його на перевірку науковому керівнику для ознайомлення та приведення змісту викладених матеріалів у відповідність з існуючими вимогами.

Отримані від наукового керівника зауваження усуваються студентом в обумовлені терміни.

Роботи ведуться в такій послідовності:

- аналітичний огляд (пошук потрібної літератури, її вивчення, конспектування, власне написання огляду);

- експериментальний огляд (постановка задачі, розробка, модифікація або вивчення існуючої проблеми; проведення дослідження);

- теоретичний огляд (постановка задач);

- аналіз та інтерпретація результатів;

- оцінка їх похибок та достовірності;

- написання та оформлення пояснювальної записки, доповіді та ілюстрацій (плакатів) до неї.

Обсяг пояснювальної записки без додатків та списку використаних джерел не повинен перевищувати 100 – 120 сторінок машинописного тексту для магістрів.

4. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Пояснювальна записка кваліфікаційної магістерської роботи повинна мати таку структуру:

- титульний аркуш (додаток Б);
- завдання на кваліфікаційну магістерську роботу (додаток В);
- реферат (додаток Д);
- перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (додаток Е);
- зміст (додаток Ж);
- вступ;
- текстову частину, що містить всі чотири розділи пояснювальної записки згідно завданню;
 - висновки (в цілому по всій роботі);
 - перелік посилань;
 - додатки (не обов'язково).

Типову структуру кваліфікаційної магістерської роботи наведено у табл. 1.

Таблиця 1 – Структура кваліфікаційної магістерської роботи

Структурна частина роботи	Приблизний обсяг, стор.
Титульний аркуш	1
Завдання на кваліфікаційну магістерську роботу	2
Реферат	2
Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів	1-2
Зміст	1-2
Вступ	3-5
Теоретичний розділ	27-30
Аналітико-дослідницький розділ	25-30
Проектно-рекомендаційний розділ (оптимізаційний)	25-30
Спеціальний розділ	10-15
Висновки	3-5

Перелік посилань	5
Додатки	Без обмежень
Загальний обсяг	100-120

Отже, загальний обсяг КМР повинен складати 100-120 сторінок машинописного тексту. До зазначеного обсягу входить табличний та ілюстративний матеріал, кількість і склад якого в кожному конкретному випадку визначаються автором і науковим керівником кваліфікаційної магістерської роботи. До обсягу не входить перелік використаної літератури та додатки.

У перерахованому вище порядку пояснювальна записка переплітається (не підшивається тільки відгук та рецензія на КМР, вони вкладаються перед титульним аркушем).

Титульний аркуш є першою сторінкою магістерської кваліфікаційної роботи і оформлюється відповідно до вимог, установлених закладом вищої освіти.

Завдання на КМР складається студентом разом із науковим керівником, науковим консультантом, підписується ними і затверджується завідувачем кафедри після того, як було видано наказ ректора університету про затвердження теми кваліфікаційної магістерської роботи і наукового керівника.

Реферат КМР призначений для ознайомлення зі змістом та основними результатами наукового дослідження. Він має бути стислим, інформативним і містити відомості, що дозволяють прийняти рішення про доцільність та обґрунтованість роботи. У рефераті зазначаються:

- актуальність теми дослідження;
- мета і завдання дослідження;
- об'єкт і предмет дослідження;
- методи дослідження;
- інформаційна база дослідження;
- наукова новизна одержаних результатів;
- практичне значення одержаних результатів;
- апробація результатів кваліфікаційної магістерської роботи та публікації;
- структура й обсяг кваліфікаційної магістерської роботи;
- анотація українською та англійською мовами (300-500 знаків) з переліком ключових слів (3-5 слів або словосполучень).

Перелік умовних позначень та скорочень – це окремий список специфічних термінів, скорочень, символів, позначень, які

використовуються в роботі. Перелік варто друкувати у дві колонки: у лівій за абеткою наводяться скорочення, а у правій – їх детальне розшифрування. Якщо в КМР спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення повторюються менше трьох разів, перелік не складають, їхнє розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

Зміст КМР відображається в плані, розробленому за допомогою наукового керівника. Зміст (план) розміщують безпосередньо після переліку умовних скорочень, починаючи з нової сторінки. Зміст охоплює: вступ; послідовно перелічені назви усіх розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів (якщо вони мають заголовки); висновки; список використаних джерел; додатки. Навпроти кожної позиції проставляються номери сторінок, які вказують на початок викладення матеріалу. У вступі розкривається сутність і стан наукової проблеми (завдання) та її значущість, підстави й вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження.

У **вступі** подають загальну характеристику кваліфікаційної магістерської роботи у такій послідовності:

1. *Актуальність теми* – на основі критичного аналізу відомих шляхів вирішення проблеми чітко й аргументовано обґрунтовують актуальність і доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки чи виробництва.

2. *Мета і завдання дослідження* – формулюють мету роботи і завдання, які необхідно вирішити для її досягнення. Не варто формулювати мету, починаючи зі слів «дослідження..», «вивчення..», «аналіз..», тому що вони вказують на засіб досягнення, а не на неї саму. Мета роботи зазвичай тісно переплітається з назвою кваліфікаційної магістерської роботи. Мета дослідження – це очікуваний кінцевий результат; визначає стратегію і тактику дослідження, загальну його спрямованість і логіку.

Приклади формулювання мети дослідження:

- обґрунтування теоретико-методологічних положень і розробка науково-практичних рекомендацій щодо розвитку конкурентного середовища та підвищення конкурентоспроможності готельних підприємств за умов інтенсифікації конкуренції на ринку;

- розробка теоретичних положень і методичних рекомендацій щодо організації та економічної ефективності функціонування закладів ресторанного господарства, спрямованих на підвищення їх конкурентоспроможності;

- узагальнення теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо формування асортименту готельних послуг та оцінювання їх якості в готельних підприємствах.

Для досягнення мети формулюється послідовність відносно самостійних завдань, кожне з яких стосується конкретного аспекту наукової теми і підпорядковане меті. Зазвичай завдання відповідають плану КМР та подаються у вигляді переліку: *проаналізувати...*, *розробити...*, *узагальнити...*, *виявити...*, *обґрунтувати...*, *довести...*, *показати...*, *описати...*, *встановити...*, *вияснити...*, *визначити...* тощо.

3. *Об'єкт і предмет дослідження* – залежно від мети вибираються об'єкт і предмет дослідження.

Об'єкт дослідження – це вся сукупність відношень різних аспектів теорії і практики науки, яка слугує джерелом інформації для або це явище, процес, який породжує проблему і прагне вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Це лише суттєві зв'язки та відношення, властивості, аспекти, функції, які є визначальними для даного дослідження. Іншими словами, об'єктом виступає те, що досліджується, а предметом – те, що в цьому об'єкті має наукове пояснення, тобто як категорії наукового процесу вони співвідносяться між собою як загальне і часткове, предмет визначає тему дослідження.

4. *Методи дослідження* – подають перелік використаних методів дослідження (опис, вимірювання, порівняння, експеримент, спостереження, моделювання, аналогія, аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, пояснення, мислений експеримент, сходження від абстрактного до конкретного, аксіоматичний, системно-структурний тощо). Перераховувати їх треба відповідно до змісту роботи, коротко відзначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.

- *Наукова новизна отриманих результатів* – коротко викладають нові наукові положення (рішення), запропоновані автором особисто. Виділяють три ступеня наукової новизни результатів дослідження:

- принципово нові в певній галузі знання (*вперше здійснено...*, *розроблено...*, *визначено...*, *формалізовано...*);

- науковий результат розширює або доповнює відомі теоретичні чи практичні положення, вносить у них нові елементи (*удосконалено...*);

- науковий результат конкретизує, уточнює відомі положення, поширює відомий метод на новий клас об'єктів або явищ (*набуло подальшого розвитку...*).

5. *Практичне значення отриманих результатів* – висвітлюють результати практичного застосування отриманих результатів або рекомендацій щодо їх використання. Необхідно коротко повідомити

про впровадження результатів досліджень, назвавши організації, в яких здійснена реалізація, форми реалізації і реквізити відповідних документів. Впровадження варто оформити актом або довідкою.

6. *Анотація результатів роботи та публікації* – зазначається, на яких науково-практичних заходах (конференції, круглі столи, засідання наукових гуртків) обговорювалися результати магістерської роботи; де, скільки і яким обсягом вийшли друком наукові публікації.

7. *Структура та обсяг КМР* – наводиться перелік структурних розділів роботи; загальний обсяг роботи, зокрема обсяг основного тексту (без реферату, списку використаних джерел і додатків); кількість таблиць, рисунків і додатків; кількість найменувань у списку використаних джерел.

Основну частину роботи викладають, поділяючи матеріал на розділи, які можуть містити пункти або підрозділи та пункти. Основними розділами роботи є: теоретичний, аналітико-дослідницький, проектно-рекомендаційний, спеціальний. У кінці кожного розділу формулюються висновки обсягом 1-2 сторінки зі стислим викладенням наведених у ньому результатів наукових і прикладних досліджень.

Теоретичний розділ виконується обсягом близько 27-30 сторінок (до 25% роботи). У цьому розділі обґрунтовується теоретична база обраної проблеми, дається огляд літературних джерел, нових розробок, опублікованих статистичних даних з посиланням на джерела, іншої інформації, пов'язаної з темою. На основі вивчення наукової, навчально-методичної літератури (зокрема іноземної) розкриваються підходи різних авторів до вирішення проблеми, показується, в чому полягає подібність, а в чому – відмінність їх поглядів, а також обґрунтовуються власні погляди на проблему, подається аналіз чинних законів, постанов, указів та інших офіційно-розпорядчих документів, нормативної і довідкової бази за досліджуваною проблемою. Розкривається власне розуміння цієї бази, обґрунтовуються необхідність, доцільність окремих документів. Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та сучасні тенденції предмета дослідження, методичні підходи повинні мати певні елементи наукової новизни, полемічності, ствердженої власної позиції щодо обраних методів дослідження, що дає змогу перейти в наступних розділах до реалізації конкретних заходів.

Аналітико-дослідницький розділ, забезпечуючи логічну послідовність дослідження, має стати перехідним до наступного третього розділу і поєднати набуті теоретичні знання та вміння використовувати обрані методи і певний методичний інструментарій.

Розділ присвячується інформаційно-описовому обґрунтуванню тематичної проблематики, у рамках якої представляється методологія і методика дослідження. Виходячи з логіки виконання магістерського дослідження і структурної побудови магістерської роботи, перший розділ складає інформаційно-теоретична частина. Тут розкриваються сучасні погляди і підходи до вирішення досліджуваної проблеми у контексті конкретної ситуації у політичній діяльності. Доцільно показати розв'язувану проблему з використанням фактичних даних у тій чи іншій політичній сфері. У цьому розділі можна докладно зупинитися на висвітленні методичних аспектів теми дослідження, розглянути їх з різних позицій. Для цього доцільно провести огляд наукової літератури з методів магістерського дослідження, виявити розходження у основних підходах і поглядах на проблему, висвітлити головні теоретичні положення і практику діяльності конкретного політичного явища. При цьому можна проілюструвати свої зауваження статистичними даними і соціологічними опитуваннями, зведеними у таблиці, або іншими даними, представленими у формі графіків, схем, діаграм тощо. Опис, характеристика сучасного стану об'єкта дослідження, діагностування його діяльності щодо обраного напрямку дослідження, ґрунтовний аналіз із використанням накопиченого фактичного матеріалу та із залученням усіх теоретичних знань, певного методичного інструментарію. Усі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми мають супроводжуватися тлумаченням та висновками, які дозволяють визначити сутність політичних процесів, що спостерігаються в установі, їх особливості, тенденції, створити базу для виявлення невикористаних резервів. Аналіз проблеми повинен здійснюватися з урахуванням чинників позитивної та негативної дій. Якщо можливо, текст слід ілюструвати реальними документами (що наводяться у додатках), які обов'язково супроводжувати стислим коментарем.

Для виконання другого розділу здобувач має зібрати фактичні дані під час стажування та переддипломної практики. Джерелом інформації є планові та фактичні показники діяльності, статистична звітність, накази, розпорядження, результати спостережень, опитувань і обстежень та інших методів збирання первинної інформації, які використовує здобувач під час стажування та переддипломної практики. Особливе значення має правильне узагальнення накопиченого фактичного матеріалу, групування та обробка даних, на основі яких проводиться кваліфікований аналіз, обґрунтовуються пропозиції. Кожне магістерське дослідження повинне базуватися на основних закономірностях і принципах теорії та політичної практики, досягненнях наукової думки, обґрунтованих і систематизованих твердженнях, представляючи собою конкретизацію (а частіше – наслідок їх) стосовно

об'єкту дослідження з необхідною аргументацією. Дослідник повинен грамотно оперувати поняттями і термінами державноуправлінської термінології, поняттями і методами наукових дисциплін, стежити за тим, щоб вузькоспеціальні терміни вживалися до місця.

Динаміку основних показників відслідковують за попередні 3-5 років, для оцінки впливу різних факторів, виявлення резервів – за плановими і фактичними даними за звітний рік чи фактичними даними за попередній рік.

У підсумку дослідження в межах аналітично-дослідницького розділу повинні бути виявлені можливі шляхи удосконалення політичних процесів, систем тощо.

Другий розділ складається переважно з трьох-чотирьох підрозділів. Обсяг другого розділу – в межах 30-35% загального обсягу КМР.

Завданням *проектно-рекомендаційного (оптимізаційного) розділу* є розробка конкретних рекомендацій, пропозицій, моделей управління, параметрами розвитку та діяльності політичної галузі (стратегія, процеси, консультативний проект, політичні системи, реструктуризація, проектування та ін.) на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, що викладені у першому розділі, а також висновків проведеного у другому розділі дослідження.

У цій частині наводять обґрунтування заходів щодо поліпшення діяльності об'єкта. Система заходів логічно впливає з теоретичної та аналітичної частин і спрямована на подолання суперечностей між реальним та бажаним станами об'єкта з урахуванням індивідуальних завдань, тобто конкретні заходи (пропозиції, рекомендації тощо) студента-випускника повинні спрямовуватися на забезпечення показників політичних змін.

Детальні пропозиції з удосконалення діяльності установи мають відповідати напряму дослідження: кожна з розгорнутим обґрунтуванням, у зв'язку і як наслідок висновків з аналізу, який проведено в другому розділі, відштовхуючись від виявлених проблем та недоліків.

Запропоновані удосконалення та інновації мають містити розрахунково-кількісне обґрунтування. Пропозиції студента щодо науково-практичного вирішення досліджуваної теми повинні відповідати критеріям оптимальності, цільової ефективності й практичної втіленості. У розрахунках для обґрунтування пропозицій є доцільним використання ПЕОМ.

Третій розділ складається переважно з 2-3 підрозділів. Обсяг третього розділу може становити до 30 % загального обсягу КМР.

Спеціальний розділ виконується на кафедрі «Охорони праці та навколишнього середовища» під керівництвом консультанта. З вимогами до написання цього розділу студенти виконують певні завдання відповідно до теми дослідження.

Четвертий розділ може становити до 5-7% загального обсягу КМР.

У **висновках** повинні міститися підсумки проведеного дослідження, основні наукові та практичні результати, рекомендації щодо їх науково-практичного використання. Висновки формулюються відповідно до поставлених завдань. Для формулювання чітких висновків та ґрунтовних пропозицій рекомендується апробація основних положень дослідження на наукових конференціях, семінарах, публікація у наукових виданнях.

Кожний висновок нумерується та викладається у вигляді коротких тез чітко, зрозуміло, змістовно. Кількість висновків залежить від переліку питань, які викладені у роботі.

Рекомендації (пропозиції) повинні мати конкретний, практичний характер і бути повністю підтверджені результатами виконаної роботи.

Рекомендації та можливості їх впровадження у практичну діяльність варто підтвердити висновком установи та ін., за матеріалами яких виконувалась робота. Власні пропозиції щодо розв'язання проблемних питань відповідного об'єкта дослідження повинні корелюватися з висновками.

Перелік посилань – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел та розміщується після висновків.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів та бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв та ін. Завдяки цьому можна уникнути повторних перевірок, вставок пропущених відомостей.

Джерела треба розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, але законодавчі документи потрібно розташовувати в самому початку переліку посилань.

Перелік посилань в КМР повинен налічувати не менш 50-55 джерел.

У перелік вносять всі використані джерела інформації: підручники, навчальні посібники, довідники, монографії, періодичні видання (журнали, газети), наукові праці відповідних організацій, стандарти, каталоги, нормативно-технічні документи, авторські свідоцтва, патенти, Інтернет-джерела та ін.

Укладено згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

Приклад оформлення переліку посилань.

Характеристика джерела	Приклади складання
Книги: Один автор	Архіпов В. В. Організація ресторанного господарства : навчальний посібник / В. В. Архіпов. – К. : Центр учбової літератури; Фірма «Інкос», 2007. – 280 с
Два автори	<p>Нечаюк Л. І. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент : навчальний посібник / Л. І. Нечаюк, Н. О. Телеш. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 348 с.</p> <p>Котлер Ф. Основи маркетинга / Ф. Котлер, Г. Армстронг. – [12-е изд.]. – М. : ИД «Вільямс», 2009. – 1072 с.</p>
Три автори	<p>Свидрук І. І. Теорія організації : підручник / І. І. Свидрук, Ю. Б. Миронов, О. О. Кундицький. – Львів : Новий Світ-2000, 2013. – 175 с.</p> <p>Мескон М. Основи менеджмента : учебник / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – [3-е изд.]. – М. : Дело, 2000. – 704 с.</p>
Більше трьох авторів	<p>Управління рекреаційними територіями : монографія / [О. М. Гаркуша, В. В. Горлачук, І. М. Песчанська та ін.]. – Миколаїв : Іліон, 2010. – 235 с.</p> <p>Проблеми розвитку туризму і готельного господарства: регіональний аспект : монографія / [І. Б. Андренко, Н. М. Влащенко, О. М. Кравець та ін. ; за заг. ред. І. М. Писаревського]. – Х. : Харківська національна академія міського господарства, 2009. – 276 с.</p>
Без автора	Правове регулювання туристичної діяльності в Україні : збірник нормативно-правових актів / [під заг. ред. проф. В. К. Федорченка]. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 640 с.
Статті: Один автор	Олексин І. І. Інтеграція стратегій управління продуктивністю та якістю обслуговування в готельному підприємстві / І. І. Олексин // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.5. – С. 131-136.
Два автори	Барна М. Ю. Економетричне моделювання динаміки туристичних потоків / М. Ю. Барна, Ю. Б. Миронов // Науковий вісник Полісся. – 2017. – № 4 (12). – Ч. 1. – С. 165-170.
Три автори	Шталь Т. В. Сучасний стан та тенденції розвитку ресторанного господарства України та Харківського регіону / Т. В. Шталь, О. В. Кот, А. С. Дядін // Вісник Львівської комерційної академії. – 2011. – Вип. 38. – С. 137-141. – (Серія економічна).

Більше трьох авторів	Кулик М. В. Інноваційні процеси в готельному бізнесі / М. В. Кулик // Туристичний, готельний і ресторанний бізнес: інновації та тренди : тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7 квітня 2016 р.). – К. : КНТЕУ, 2016. – 362 с. – С. 169-170.
	Миронов Ю. Б. Теоретико-методологічні аспекти оцінювання якості готельних послуг / Ю. Б. Миронов, М. О. Іваник // Інновації в управлінні асортиментом, якістю та безпекою товарів і послуг : матеріали V Міжнар. наук.-

	<p>практ. конф. (м. Львів, 7 грудня 2017 р.). – Львів : Растр-7, 2017. – 368 с. – С. 309-311.</p>
Тези доповідей	<p>Конституція України : [зі змін. та доп., внесеними Законом України від 1.02.2011 р. № 2952-VI]. – Х. : Фактор, 2011. – 118 с.</p>
	<p>Про внесення змін до Закону України «Про туризм» : Закон України від 18.11.2003 р. № 1282- IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1282-15.</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>Конституція України : [зі змін. та доп., внесеними Законом України від 1.02.2011 р. № 2952-VI]. – Х. : Фактор, 2011. – 118 с</p>
	<p>Про внесення змін до Закону України «Про туризм» : Закон України від 18.11.2003 р. № 1282- IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1282-15.</p>
Багатотомні видання	<p>Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика : у 4 т. / Акад. прав. наук України; Держ. патент. відомство України; Держ. агентство України з авт. і суміж. прав ; [за заг. ред. О. Д. Святоцького]. – К. : Ін Юре, 1999. – Т. 1-4.</p>
Словники	<p>Словник законодавчих і нормативних термінів / [уклад. М. І. Іншин]. – К. : ЦУЛ, 2008. – 488 с</p>
Стандарти	<p>Чай чорний байховий фасований. Технічні умови : ДСТУ 7174:2010. – Введено вперше (зі скасуванням чинності в Україні ГОСТ 1938-90); введ. 01.03.2011 р. – К. : Держспоживстандарт України, 2011. – 8 с.</p>
Автореферати дисертацій	<p>Ремеслова О. Л. Стратегічне управління підприємством готельного господарства : автореф. дис.....канд. екон. наук : 08.00.04 / Ольга Леонідівна Ремеслова. – Донецьк, 2010. – 21 с</p>
Дисертації	<p>Ланда О. О. Управління якістю туристичного продукту : дис.канд. екон. наук : 08.00.04 / Ольга Олександрівна Ланда. – Львів, 2012. – 212 с.</p>
Електронні ресурси	<p>Манус 3. Визначення конкурентних переваг готелів Львова / 3. Манус [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kerivnyk.info/2012/05/manus.html.</p>
	<p>Манус 3. Визначення конкурентних переваг готелів Львова / 3. Манус [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kerivnyk.info/2012/05/manus.html.</p>

У **додатках** подаються допоміжні матеріали: копії документів, витяги із нормативних актів і документів, звіти, окремі інструкції, положення, правила, результати соціологічних опитувань, громіздкі таблиці, рисунки; технологічні інструкції, технічні умови, рецептури, затверджені в установленому порядку, або довідки про впровадження у виробництво відповідних рекомендацій та пропозицій, статті; матеріали, що засвідчують пропозиції, асортимент, якість тощо.

5. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ПОЯСНЮВАЛЬНОЇ ЗАПИСКИ

5.1. Побудова документа

Пояснювальна записка містить текстову частину, рисунки, таблиці які оформляють на аркушах формату А4 (210x297 мм).

Пояснювальна записка до магістерської роботи подається у вигляді електронного документу у форматі Word 6.0 та подальших версій, а також у друкованій версії одного примірника на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (210мм х 297мм) до тридцяти рядків на сторінці. При комп'ютерному наборі слід використовувати шрифт Times New Roman розміром 14 пт з міжстроковим інтервалом 1,5.

Верхнє та нижнє поле дорівнює 2 см, ліве – 3 см, праве – 1,5 см.

Робочою мовою кваліфікаційної магістерської роботи є українська.

Текст основної частини кваліфікаційної магістерської роботи поділяють на розділи, підрозділи. Заголовки структурних частин роботи «РЕФЕРАТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ», «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами у середині сторінки симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу, вирівнюють по ширині сторінки. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Переноси слів у заголовках підрозділів не допускаються. Кожний розділ пояснювальної записки треба починати з нової сторінки.

Відстань між заголовком і текстом, між заголовками розділу й підрозділу повинне бути дорівнює 3 інтервалам (пропущений один рядок).

Усередині розділів, підрозділів можуть бути наведені перерахування.

Перед кожною позицією перерахування варто ставити тире.

Приклад:

- політичні процеси;
- децентралізація;
- місцеве самоврядування.

При необхідності посилання в тексті документа на одне з перерахувань, перед кожною позицією перерахування варто ставити римські цифри, після якої ставиться крапка, а текст починається з великої букви. Для подальшої деталізації перерахувань необхідно використовувати арабські цифри, після яких ставиться дужка.

Приклад:

I. Типи децентралізації:

- 1) політична;
- 2) адміністративна;
- 3) фіскальна

II. Форми децентралізації:

- 1) деволуція;
- 2) делегування.

У кожному разі запис перерахувань пишеться малими літерами з абзацного відступу. Наприкінці кожного рядка перерахування, крім останньої, ставиться крапка з комою. Останній рядок перерахування повинен закінчуватися крапкою.

У тексті документа, за винятком формул, таблиць і рисунків, не допускаються:

- застосовувати математичний знак (–) перед негативними значеннями величин (варто писати слово «мінус»);
- застосовувати без числових значень математичні знаки, наприклад $>$, $<$, $=$, i , $\%$, №. Варто писати більше, менше, дорівнює, більше або дорівнює, менше або дорівнює, не дорівнює. А також знаки № (номер), % (відсоток).

Перелік скорочень слів, що допускаються, установлений у ДСТУ Б А.2.4-4:2009. Якщо в документі прийнята особлива система скорочення слів або найменувань, то в ньому повинен бути наведений перелік прийнятих скорочень, що поміщають наприкінці документа перед переліком термінів.

При необхідності застосування умовних позначок, зображень або знаків, не встановлених діючими стандартами, їх варто пояснювати в тексті або в переліку позначень.

У документі варто застосовувати стандартизовані одиниці фізичних величин, їхнього найменування й позначення відповідно до ДСТУ 3651.1-97.

При викладанні матеріалу на кожній сторінці та наприкінці розділу, підрозділу пункту ставиться посилання на використану літературу у квадратних дужках (не менш 2 посилань на аркуші). Крапка в кінці речення ставиться за квадратними дужками посилання.

Якщо при написанні абзаців, розділів та ін. використано більше ніж одне джерело, то їх розміщують в ранжированому порядку розділяючи крапкою з комою, або через тире, якщо нумерація послідовна.

Приклад:

[1].

[1; 5; 17].

[1 – 5; 8 – 11; 32].

Якщо по тексту приведена дослівна цитата автора, то при посиланні вказують номер джерела з переліку посилань, а через кому сторінку, на якій подана цитата:

Приклад:

[6, 77].

До загального обсягу пояснювальної записки не входить перелік посилань та додатки. Але всі сторінки зазначених елементів підлягають нумерації на загальних засадах.

5.2. Нумерація у КМР

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №, тим же кеглем, яким і виконується робота.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок пояснювальної записки. На титульному аркуші, завданні до кваліфікаційної магістерської роботи, рефераті, переліку умовних позначень та змісті номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розмішені згадані структурні частини пояснювальної записки, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати:

«1. ВСТУП» або «Розділ 6. ВИСНОВКИ». Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера ставлять крапку, потім друкують заголовок розділу.

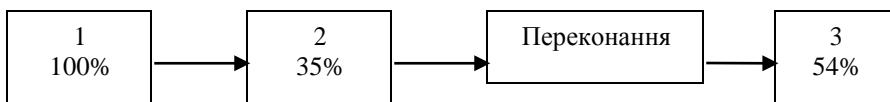
Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу ставлять крапку, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу).

Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

5.3. Оформлення ілюстрацій

Ілюструють кваліфікаційну магістерську роботу, виходячи із певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, який допомагає уникнути ілюстрацій випадкових, пов'язаних із другорядними деталями тексту та запобігти невиправданним пропускам ілюстрацій до найважливіших тем. Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. При необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий підпис). Підпис під ілюстрацією звичайно має чотири основних елементи: найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис.»; порядковий номер ілюстрації, який вказується без знаку номера арабськими цифрами; тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного; експлікацію, яка будується так: деталі сюжету позначають цифрами, які виносять у підпис, супроводжуючи їх текстом.

Приклад:

1 – збільшення електорату за рік; 2 – збільшення електорату за місяць; 3 – загальна тенденція

Рис. 1.1 – Загальна схема збільшення електорату у регіоні

Текстова частина (написи, пояснення в рисунках) виконується 12 або 14 кеглем. Треба зазначити, що експлікація не замінює загального найменування сюжету, а лише пояснює його.

Приклад:

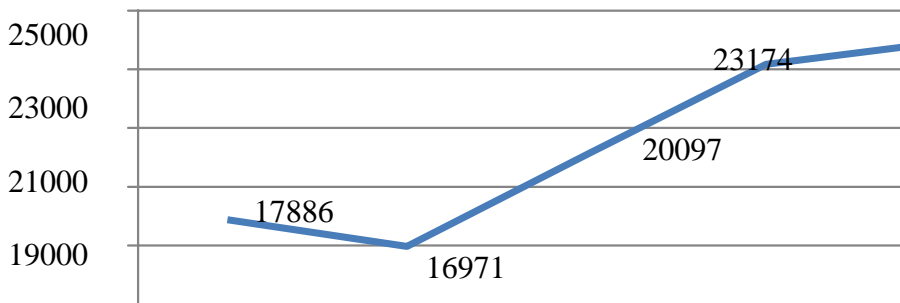

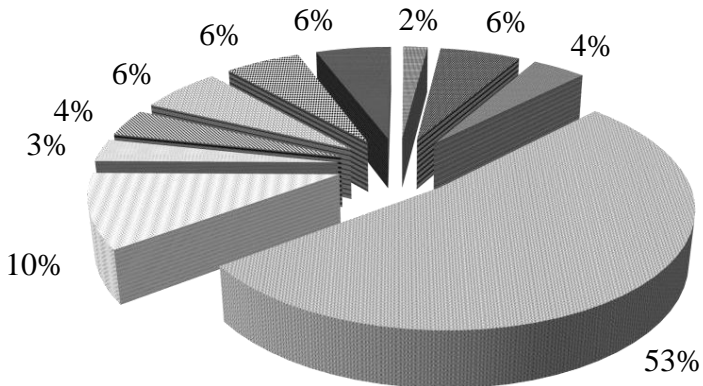
Рис. 2.1 – Збільшення електорату по Україні за 2005р.

Якщо тексту в схематичних рисунках дуже багато, то в цьому випадку допускається використання одиничного інтервалу між строками.

Основними видами ілюстративного матеріалу в магістерській роботі є: рисунок, схема, діаграма та графік. Ілюстрації позначають словом «Рис.» та нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Після позначення номера ставиться тире, а далі пишеться назва рисунку з великої літери.

Ілюстрації виконують переважно у чорно-білій кольоровій гамі. Напівтонові та кольорові ілюстрації дозволяється використовувати тільки у випадках, коли це потрібно з точки зору подання додаткової інформації, при цьому їх розміщують у додатках.

Приклад:

ПП «Соціальна справедливість»
 ПП «Рідне місто»
 ПП «Справедлива країна»

ПП «Міст»
 ПП «Успішна Країна»
 ПП «Нове Життя»

Рис. 2.1 – Політичні партії України

Номер ілюстрації, її назва та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією посередині аркушу. Якщо в магістерській роботі подано всього одну ілюстрацію, то її теж нумерують за загальними правилами. Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана із

ілюстрацією, та де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виказу у круглих дужках «(див. рис. 3.1)» або зворот типу: «...як це видно з рисунка 3.1», або «... як це показано на рисунку 3.1».

Якість ілюстрацій повинна забезпечувати їх чітке відтворення (електрографічне копіювання, мікрофільмування). Ілюстрації треба вбудовувати в текст у згрупованому вигляді, якщо вони виконані у редакторі Word.

5.4. Оформлення таблиць

Цифровий матеріал, як правило, оформляють у вигляді таблиць. Таблиці застосовують для кращої наочності та зручності порівняння показників. Таблиці слід нумерувати арабськими цифрами в межах кожного розділу. Номер таблиці складається з номеру розділу та порядкового номеру таблиці, розділені крапкою.

Назва таблиці відокремлюється від загального тексту з інтервалами (пропущений один рядок).

Вона повинна відображати зміст таблиці, бути точною, короткою. Назву слід поміщати над таблицею посередині аркушу. На всі таблиці документа повинні бути приведені посилання в тексті документа. При посиланні слід писати слово «див. табл.» з вказівкою її номера. Заголовки граф і рядків таблиці слід писати з прописної букви, а підзаголовки граф – з рядкової букви, якщо вони складають одну пропозицію із заголовком або з прописної букви, якщо вони мають самостійне значення. В кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф указують в однині.

Таблиці зліва, справа, зверху і знизу обмежують лініями. Розділяти заголовки і підзаголовки граф діагональними лініями не допускається. Горизонтальні та вертикальні лінії, що розмежовують рядки таблиці, допускається не проводити, якщо їх відсутність не заважає користуванню таблицею. Назва таблиці повинна бути відокремлена лінією від решти частини таблиці. Заголовки граф, як правило, записують паралельно рядкам таблиці. При необхідності допускається перпендикулярне розташування заголовків граф.

Висота рядків таблиці повинна бути не менше 8 мм. Якщо текст, який входить до таблиці занадто великий, то допускається оформлення його одиничним інтервалом, текстова частина виконується 12 або 14 кеглем.

При перенесенні частини таблиці на ту ж або інші сторінки назву поміщають тільки над першою частиною таблиці, при цьому в кожній частині таблиці повторюють її головку і боковик. Слово «Таблиця»,

вказують один раз над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження таблиці» з вказівкою її номера, з правого боку не відокремлюючи додатковим інтервалом, тобто безпосередньо перед таблицею, як показано в таблиці 5.1.

Приклад:

Таблиця 5.1 – Приклад перенесення таблиці на наступну сторінку

Рік / Регіон	Бельгія	Брюссельський Столичний Регіон	Фландрія	Валлонія
1	2	3	4	5
1995	129,0	262,4	126,7	95,1
2000	126,2	256,1	124,7	91,4

Продовження таблиці 5.1

1	2	3	4	5
2005	121,0	240,3	120,1	87,3
2013	121,1	240,5	120,1	87,5

Якщо в кінці сторінки таблиця уривається та її продовження буде на наступній сторінці, в першій частині таблиці нижню горизонтальну лінію, що обмежує таблицю, не проводять.

Таблицю, залежно від її розміру, поміщають під текстом, в якому вперше дано посилання на неї, або на наступній сторінці, а, при необхідності, в додатку до документа.

Таблиці з невеликою кількістю граф допускається ділити на частини і поміщати одну частину поряд з іншою на одній сторінці, при цьому повторюють її головку (таблиця 5.2).

Нумерація граф таблиці арабськими цифрами допускається в тих випадках, коли в тексті документа є посилання на них.

Приклад:

Таблиця 5.2 – Приклад виконання таблиці з невеликою кількістю граф

Спеціалізація	Денна форма навчання	Спеціалізація	Денна форма навчання
Політологія	100	Соціологія	50
Управління трудовими ресурсами	75	Психологія	40

Графу «Номер за порядком» в таблицю включати не допускається. При необхідності нумерації показників, параметрів або інших даних порядкові номери слід указувати в першій графі (боковику) таблиці безпосередньо перед їх найменуванням (див. табл. 5.3). Перед числовими значеннями величин та позначенням типів й тому подібне порядкові номери не проставляють.

Якщо всі показники, приведені в графах таблиці, виражені в одній і тій же одиниці фізичної величини, то її позначення необхідно поміщати над таблицею справа, а при розділенні таблиці на частини – над кожною її частиною (див. табл. 5.1).

Приклад:

Таблиця 5.3 – Приклад виконання нумерації параметрів

Найменування показника	Значення	
	До 2019 року	Після 2019 року
1 Політологія, А	Не було	+
2 Економіка, В	+	+
3 Менеджмент, С	+	+

Якщо в більшості граф таблиці приведені показники, виражені в одних і тих же одиницях фізичних величин (наприклад, в відсотках), але є графи з показниками, вираженими в інших одиницях фізичних величин, то над таблицею слід писати найменування переважаючого показника і позначення його фізичної величини. Наприклад, «Розміри в гривнях», «Коефіцієнт у відсотках», а в підзаголовках решти граф приводити найменування показників і (або) позначення інших одиниць фізичних велич (див. табл. 5.4).

Приклад:

Таблиця 5.4 – Річний показник росту, %

Самопоміч	Батьківщина	Слуга народу	Прибуток, %, не більш
160	130	110	200
200	198	135	300

Для скорочення тексту заголовків та підзаголовків граф окремі поняття замінюють буквеними позначеннями, встановленими ДСТУ 2.321, або іншими позначеннями, якщо вони пояснені в тексті або приведені на ілюстраціях, наприклад D – діаметр, H – висота, L – довжина.

Показники з одним і тим же буквеним позначенням групують послідовно в порядку зростання індексів.

Обмежувальні слова «більш», «не більш», «менш», «не менше» та ін. повинні бути поміщені в одному рядку або графі таблиці з найменуванням відповідного показника після позначення його одиниці фізичної величини, якщо вони відносяться до всього рядка або графі. При цьому після найменування показника перед обмежувальними словами ставиться кома.

За відсутності окремих даних, в таблиці слід ставити тире. Пусті колонки в таблицях не допускаються.

У інтервалі, що охоплює числа ряду, між крайніми числами ряду в таблиці допускається ставити тире (див. табл. 5.5).

Приклад:

Таблиця 5.5 – Приклад вказівки послідовних інтервалів чисел

Найменування підприємства	Кількість працівників
Слуга народу	15 – 18
Батьківщина	6 – 12
Самопоміч	12 – 15

Цифри в графах таблиць повинні проставлятися так, щоб розряди чисел у всій графі були розташовані один під іншим, якщо вони відносяться до одного показника. У одній графі повинно бути дотримано, як правило, однакова кількість десяткових знаків для всіх значень величин.

Числове значення показника проставляють на рівні останнього рядка найменування показника. Значення показника, приведені у вигляді тексту, записують на рівні першого рядка найменування показника (див. табл. 5.6).

Приклад:

Таблиця 5.6 – Приклад приведення текстових і числових даних

Найменування партії	Використання реклами	Отримані прибічники
«Слуга народу»	Менше 2000 грн. на рік	15%
«Самопоміч»	300 грн.	3%

За наявності в документі невеликого за об'ємом цифрового матеріалу його недоцільно оформляти таблицею, а слід давати текстом, розташовуючи цифрові дані у вигляді колонок.

Приклад:

Граничні відхилення в розмірі платні:

в вересні $\pm 2,5\%$

в грудні $\pm 1,5\%$

в травні $\pm 0,3\%$

5.5. Оформлення формул

При використанні формул необхідно дотримуватися певних техніко-орфографічних правил. Найбільші, а також довгі та громіздкі формули, які мають у складі знаки суми, добутку, диференціювання, інтегрування, розміщують на окремих рядках. Це стосується також і всіх нумерованих формул. Для економії місця кілька коротких однотипних формул, відокремлених від тексту, можна подати в одному рядку, а не одну під одною. Невеликі та нескладні формули, що не мають самостійного значення, вставляються в середині рядків тексту.

У формулах, як символи слід застосовувати позначення, встановлені відповідними державними стандартами. Пояснення символів та числових коефіцієнтів, що входять у формулу, якщо вони не пояснені раніше в тексті, повинні бути приведені безпосередньо під формулою. Пояснення кожного символу слід давати з нового рядка в тій послідовності, в якій символи приведені у формулі. Перший рядок пояснення повинен починатися з абзацного відступу словом «де» без двокрапки після нього.

Приклад:

$$Q = x / (y + 1) \quad (5.1)$$

де Q – квота Гогенбаха-Бішофа; x – частка від ділення числа голосів, отриманих всіма списками, які допущені до розподілу мандатів; y - на число мандатів, що розподіляються.

$$\text{Загальний прибуток} = \text{Щоденна сума} + \text{Витрати} \quad (5.2)$$

Підставляти чисельні значення в початковий аналітичний вираз категорично забороняється.

Формули, наступні одна за одною та не розділені текстом, розділяють комою. Переносити формули на наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій, причому знак на початку наступного рядка повторюють. При перенесенні формули на знаку множення застосовують знак «x».

Формули повинні нумеруватися окремою нумерацією арабськими цифрами в межах кожного розділу або додатку, які записують на рівні формули справа в круглих дужках. Номер формули складається з номера розділу або додатку та порядкового номера формули, розділені крапкою, наприклад (3.1). Одну формулу позначають – (3.1). Посилання в тексті на порядкові номери формул дають в дужках, наприклад «... у формулі (3.1)».

5.6. Оформлення додатків

Додатки оформлюють як продовження кваліфікаційної магістерської роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи.

Якщо додатки оформлюють на окремих сторінках кваліфікаційної магістерської роботи, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток_» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Є, І, Ї, Г, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б й т.д. Один додаток позначається як додаток А.

При оформленні додатків на окремому аркуші по середині друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ». Ілюстрації, таблиці, які розміщені в додатках, не нумерують, а лише дають назву цьому додатку.

Додатки повинні мати спільну з пояснювальною запискою наскрізну нумерацію сторінок.

6. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ЗАХИСТУ ТА ПОПЕРЕДНЬОГО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Захист та попередній захист кваліфікаційної магістерської роботи є формою перевірки знань випускника та фактичної підготовленості його до роботи за фахом відповідно до вимог державного стандарту (освітньо-кваліфікаційної характеристики), ДЕК перед початком захисту кваліфікаційних магістерської проектів деканатом факультету подаються такі документи:

- наказ ректора про затвердження складу ДЕК;
- наказ ректора про затвердження тем кваліфікаційних магістерських робіт;
- списки студентів, допущених до захисту кваліфікаційних магістерських робіт;
- зведена відомість про виконання студентами навчального плану та про отримані ними оцінки з теоретичних дисциплін, курсових проектів, практик;
- відгук керівника про кваліфікаційну магістерську роботу (додаток 3);
- рецензія на кваліфікаційну магістерську роботу спеціаліста відповідної кваліфікації (додаток К).

Студентом-магістром на захист та попередній захист подаються:

- пояснювальна записка роботи;
- ілюстративний матеріал (плакати, фотографії, первинні матеріали експериментів тощо), який може виглядати як презентація, або наочний матеріал кожному члену ДЕК;
- фактичний матеріал (макети, моделі, натурні зразки).

Захист кваліфікаційної магістерської роботи проводиться на відкритому засіданні ДЕК.

На захист кваліфікаційної магістерської роботи студент готує доповідь, вона може мати довільну форму, а за часом не повинна перевищувати 7 – 8 хв. Після доповіді студенту задають питання члени ДЕК.

Хід попереднього захисту в протоколі кафедри, а сам захист – у протоколі ДЕК.

Результати захисту визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно» і рішенням ДЕК про оцінку знань студента, виявлених при захисті кваліфікаційної магістерської роботи та видання йому диплому державного зразка про освіту (кваліфікацію) приймається державною комісією на закритому засіданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів

членів комісії, котрі брали участь у засіданні. За однакової кількості голосів голос голови є вирішальним.

У випадках, коли захист кваліфікаційної магістерської роботи визначається незадовільним, ДЕК встановлює, чи може студент подати на повторний захист той самий проект з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему.

Додаток А

Зразок заяви на затвердження теми кваліфікаційної магістерської роботи

Завідувачу кафедри
Загальноправових та політичних
наук
д.п.н., доц.
Д.Ю. Арабаджієв
Студента групи Ю - _____
Прізвище, ім'я та по-батькові

Заява

Прошу затвердити тему кваліфікаційної магістерської роботи з наступним формулюванням _____ та призначити керівника.

Дата

Підпис студента

УЗГОДЖЕНО:

Керівник роботи

(підпис)

Прізвище І.Б.

Додаток Б

Форма № 24

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Інститут управління і права, юридичний факультет

(повне найменування інституту, факультету)

кафедра загальноправових та політичних наук

(повне найменування кафедри)

Пояснювальна записка до
магістерської роботи
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Виконав: студент VI курсу, групи Ю-210м

Спеціальності 052 Політологія

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма (спеціалізація)

Політологія

Головко О.В.

(прізвище та ініціали)

Керівник Арабаджисв Д.Ю.

(прізвище та ініціали)

Рецензент Волобуєв В.В.

(прізвище та ініціали)

Запоріжжя 2020 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»Інститут, факультет Інститут управління та права, юридичний факультетКафедра Загальноправових та політичних наукСтупінь вищої освіти Другий (магістерський) рівень

Освітньо-кваліфікаційний рівень _____ магістр

Спеціальність 052 Політологія

(шифр і назва)

Освітня програма (спеціалізація) Політологія

(назва освітньої програми (спеціалізації))

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Арабджієв Д.Ю.

“ _____ ” _____ 20__ року

**З А В Д А Н Н Я
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТА(КИ)**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проєкту (роботи) _____
керівник проєкту (роботи) _____,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від “ ___ ” _____ 20__ року № _____

2. Строк подання студентом проєкту (роботи) _____

3. Вихідні дані до проєкту (роботи) В роботі були використані навчальні посібники, підручники, статті фахових наукових видань, інтернет-джерела

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів проєкту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1			
2			
3			
4			
Нормо-контроль			

7. Дата видачі завдання «_ _» _____ 20__ року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерського проекту (роботи)	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Узгодження теми, складання змісту		
2	Вивчення літературних джерел		
3	Збір матеріалу на кваліфікаційну магістерської роботи		
4	Групування та аналіз зібраного матеріалу		
5	Виконання першого розділу		
6	Виконання другого розділу		
7	Виконання третього розділу		
8	Виконання четвертого розділу		
9	Формування висновків та рекомендацій		
10	Оформлення кваліфікаційної магістерської роботи		
11	Перевірка роботи керівником		
12	Одержання відгуку та рецензії		
13	Попередній захист кваліфікаційної магістерської роботи		
14	Подання роботи на кафедру		
15	Захист кваліфікаційної магістерської роботи		

Студент _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи) _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток Г
РЕФЕРАТ

Кваліфікаційної магістерської роботи на здобуття другого (магістерського) рівня освіти зі спеціальності 052 «Політологія»

Тема роботи: «Політико-ідеологічні орієнтації в суспільній свідомості: регіональний аспект»

Актуальність теми. Суспільно-політичне життя України постає дуже динамічним, і ця динаміка супроводжується значними змінами у взаємовідносинах людини з державою, владою, політикою, переоцінкою суспільних цінностей та ідеалів. У таких умовах політичні орієнтації громадян зазнають серйозних перетворень і потребують пильної уваги науковців.

Метою кваліфікаційної магістерської роботи є виявлення особливостей політико-ідеологічних орієнтацій в суспільній свідомості (на прикладі Запорізької області).

Предметом дослідження є регіональні особливості політико-ідеологічних орієнтацій в суспільній свідомості (на прикладі Запорізької області).

Об'єктом політичні уявлення в масовій свідомості.

Методи дослідження: Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові методи пізнання соціальних явищ і процесів (аналіз, синтез, узагальнення, класифікація) та соціологічні методи отримання емпіричних даних (контент-аналіз, експертне опитування, масове соціологічне опитування).

Інформаційну базу дослідження становлять офіційні видання Верховної Ради України та органів виконавчої влади, статистичні дані Державної служби статистики України, міжнародних політичних організацій, державні стандарти та норми, монографії, наукові публікації, Інтернет-ресурси, власні обстеження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше в політологічному дискурсі виявленні джерела нестабільності політичних систем, основні механізми дестабілізації політичних систем перехідного типу та їх динаміки в умовах дисфункцій та криз. Новизна наукового підходу дістала прояву у вирішенні низки наукових завдань.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані висновки мають цінність для подальшого дослідження політико-ідеологічних орієнтацій на регіональному рівні. Отримані результати можуть бути застосовані для розроблення механізмів формування політико-ідеологічних орієнтацій в сучасному українському суспільстві відповідно локальних і глобальних викликів.

Апробація результатів кваліфікаційної магістерської роботи. Основні результати, викладені в магістерській роботі, доповідалися й обговорювалися на Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції в історії, соціології, політології та філософії» (м. Львів, 2019 року р.), за результатами якої опубліковано тези доповіді.

Структура і обсяг роботи. Магістерська кваліфікаційної робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (65 найменувань) та 3-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 112 сторінок

комп'ютерного тексту, основний зміст роботи викладено на 100 сторінках. Робота містить 28 таблиць та 8 рисунків.

АНОТАЦІЯ

У роботі проведено аналіз політико-ідеологічних особливостей політичних суб'єктів дає підстави стверджувати, що серед українських політичних інституцій переважають ліберально-демократичні і соціал-демократичні ціннісні політико-ідеологічні орієнтації, досить стійкими залишаються ідеологічні імперативи соціалістичної спрямованості, причому переважають погляди на формування моделі соціальної держави соціал-демократичного і корпоративістського типу.

Ключові слова: політичні-ідеології, демократичні ціннісні, соціалістична спрямованість, стратегія, українське суспільство, соціально-політичний маркетинг.

ANNOTATION

The analysis of political and ideological features of political subjects gives grounds to assert that among Ukrainian political institutions liberal-democratic and social-democratic value political-ideological orientations prevail, ideological imperatives of socialist orientation remain rather stable, and views on formation of model of social prevail. states of the social-democratic and corporatist type.

Keywords: political ideologies, democratic values, socialist orientation, strategy, Ukrainian society, socio-political marketing.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИКО-ІДЕОЛОГІЧНИХ ОРІЄНТАЦІЙ В СУСПІЛЬНІЙ СВІДОМОСТІ.....	10
1.1. Політико-ідеологічні орієнтації як головний концепт дослідження.....	10
1.2. Політичні партії і рухи як суб'єкти репрезентації політико- ідеологічних орієнтацій у суспільстві.....	19
1.3. Модель соціальної держави як контекстуальне оформлення політико-ідеологічних орієнтацій.....	32
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИКО-ІДЕОЛОГІЧНИХ ОРІЄНТАЦІЙ В СУСПІЛЬНІЙ СВІДОМОСТІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ.....	57
2.1. Аналіз регіональних особливостей політико-ідеологічних орієнтацій в суспільній свідомості (на прикладі Запорізької області).....	68
2.2. Механізми формування політико-ідеологічних орієнтацій в умовах транзитивного українського суспільства.....	81
ВИСНОВКИ.....	103
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ.....	107
ДОДАТКИ	
Додаток А	109
Додаток Б	110

ВСТУП

Суспільно-політичне життя України постає дуже динамічним, і ця динаміка супроводжується значними змінами у взаємовідносинах людини з державою, владою, політикою, переоцінкою суспільних цінностей та ідеалів. У таких умовах політичні орієнтації громадян зазнають серйозних перетворень і потребують пильної уваги науковців. Як об'єкт дослідження політико-ідеологічні орієнтації цікаві тим, що вони мають комплексний характер і визначають спрямованість політичного вибору, політичної поведінки суб'єкта політики. Також політико-ідеологічні орієнтації можуть розглядатися в ролі методологічного інструменту для політичного аналізу і прогнозу, оскільки дозволяють виокремлювати політичних суб'єктів за їхніми політичними вподобаннями та відстежувати динаміку політичних виборів.

Вивчення політико-ідеологічних орієнтацій має міждисциплінарний характер, ця проблематика перебуває на перетині наукових інтересів політології, соціології, політичної психології. Сучасні методологічні основи наукового аналізу політико-ідеологічних орієнтацій закладено в працях Г.Алмонда та С.Верби, вагомий внесок зробили А.Ваторопін, Д.Гавра, Є.Головаха, В.Матусович, Г.Пирог та інші.

В основі політико-ідеологічних орієнтацій лежить концептуально оформлена політична ідеологія. У сфері вивчення і класифікації політичних ідеологій плідно працюють як зарубіжні, так і вітчизняні науковці, зокрема: А.Мендра, Р.Гароді, Ф.Кирилюк, В.Пугачов, Дж. Лоррейн, Клаус фон Бейме, М.Дюверже, Ю.Шведа, А.Панеб'янко, С.Конончук, В.Лага, М.Тучек та багато інших.

Але не тільки політична ідеологія визначає політико-ідеологічні орієнтації громадян, але й уявлення про модель розвитку держави і суспільства в цілому. В цьому аспекті доцільним є вивчення політичних, ідеологічних і ціннісних орієнтацій щодо вибору напрямку розвитку України як соціальної, правової держави. Серед сучасних науковців, що досліджували феномен соціальної держави, можна назвати імена таких зарубіжних та вітчизняних вчених, як В. Андрущенко, С. Алексеев, В. Бех, Г. Браун, Г. Гетьман, К. Горохова, Б. Дікон, С. Завадський, Г. Еспін-Андерсен, Ч. Лебо, М. Ніхаус, О. Лукашева, О. Панкевич, Я. Пасько, П. Рабінович, У. Робсон, Р. Титмусс, Г. Світа, А. Сіленко, В. Співак, О. Скрипнюк, П. Стецюк, М. Халс, І. Яковюк, В. Якубенко та інші.

Таким чином, можна констатувати наявність важливої наукової проблеми, яка полягає у суперечності між поширенням політичних ідеологій (або в загальній їх відсутності і невизначеності), які набули

розповсюдження у найбільш розвинених суспільствах світу, з одного боку, та відсутністю наявних знань щодо множинності форм, шляхів використання та механізмів формування політико-ідеологічних орієнтацій в сучасному транзитивному українському суспільстві, з іншого боку. Усе це й зумовило вибір теми даного дослідження і його актуальність

Мета й завдання дослідження. Метою дослідження є виявлення особливостей політико-ідеологічних орієнтацій в суспільній свідомості (на прикладі Запорізької області).

Поставлена мета зумовила необхідність розв'язання таких завдань:

- визначити характерні особливості політико-ідеологічних орієнтацій як головного концепту дослідження;
- подати характеристику політичних партій і рухів як суб'єктів репрезентації політико-ідеологічних орієнтацій у суспільстві;
- виокремити моделі соціальної держави як контекстуальне оформлення політико-ідеологічних орієнтацій в суспільній свідомості;
- проаналізувати регіональні особливості політико-ідеологічних орієнтацій в суспільній свідомості (на прикладі Запорізької області);
- виокремити механізми формування політико-ідеологічних орієнтацій в умовах транзитивного українського суспільства.

Об'єкт дослідження – політичні уявлення в масовій свідомості.

Предмет дослідження – регіональні особливості політико-ідеологічних орієнтацій в суспільній свідомості (на прикладі Запорізької області).

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові методи пізнання соціальних явищ і процесів (аналіз, синтез, узагальнення, класифікація) та соціологічні методи отримання емпіричних даних (контент-аналіз, експертне опитування, масове соціологічне опитування).

У ході дослідження використано такі методи: логіко-історичного, структурно-функціонального і порівняльного аналізу – для надання характеристики наукових підходів до систематизації моделей соціальної держави і типів політико-ідеологічних орієнтацій; аналізу й синтезу – для виокремлення структури політико-ідеологічних орієнтацій; структурно-функціонального аналізу і прогнозування – для визначення механізмів формування політико-ідеологічних орієнтацій в суспільній свідомості в умовах транзитивного та інформаційного суспільства; експертного і масового соціологічного опитування – для аналізу регіональних особливостей політико-ідеологічних орієнтацій в суспільній свідомості (на прикладі Запорізької області).

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані висновки мають цінність для подальшого дослідження політико-ідеологічних орієнтацій на регіональному рівні. Отримані

результати можуть бути застосовані для розроблення механізмів формування політико-ідеологічних орієнтацій в сучасному українському суспільстві відповідно локальних і глобальних викликів.

Структура й обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, переліку посилань. Загальний обсяг роботи – 101 сторінка. Робота містить 8 таблиць, 10 рисунків. Перелік посилань включає 102 найменування.

на кваліфікаційну магістерську роботу

Головка Оксани Віталіївни

здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти,

спеціальності 052 «Політологія»

на тему **«ПОЛІТИКО-ІДЕОЛОГІЧНІ ОРІЄНТАЦІЇ В**

СУСПІЛЬНІЙ СВІДОМОСТІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ»

Кваліфікаційна магістерська робота написана на актуальну зараз тему «Політико-ідеологічні орієнтації в суспільній свідомості: регіональний аспект». Дана тема є важливою і актуальною по ряду причин. Громадянське суспільство як підсистема соціальної сфери представляє собою мережу різноманітних форм асоціативного життя, волевиявлення й формування громадської думки, забезпечених певною інфраструктурою й автономних стосовно держави, в якій домінують громадянські цінності та спілкування на засадах довіри і солідарності. На сьогодні актуалізується питання щодо виділення інноваційних механізмів формування громадських об'єднань як інституціонального змісту розвинутої системи громадянського суспільства через виявлення основних груп проблем існуючих в Україні громадських організацій..

Кваліфікаційна магістерська робота складається з двох розділів, вступу, висновків та списку використаної літератури. Після кожного розділу містяться чіткі висновки. Оформлення диплома відповідає стандартам.

Автор достатньо обґрунтував вибір предмету, об'єкту і мети дослідження. При дослідженні застосовувалися методи наукового дослідження: метод аналізу і синтезу літератури, представленої в списку літератури цієї роботи, нормативно-правової документації, метод аналізу документів і архівів. Матеріал оброблявся статистичним методом, також застосовувалися методи збору емпіричних даних: спостереження для вивчення досвіду суспільних явищ по здійсненню інноваційної діяльності.

Кваліфікаційна магістерська робота супроводжується схемами, таблицями, графіками, і відповідає встановленим вимогам. Автором опрацьована достатня кількість спеціальної зарубіжної і вітчизняної літератури, у т.ч. законодавча база.

Розробка теми проведена досить глибоко і кваліфіковано, має практичне значення і засвідчує високий рівень підготовки для роботи за фахом.

Керівник роботи

д.п.н., доц.

Д.Ю. Арабаджиев

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну магістерську роботу

Головка Оксани Віталіївни

здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальності 052 «Політологія»

на тему **«ПОЛІТИКО-ІДЕОЛОГІЧНІ ОРІЄНТАЦІЇ В
СУСПІЛЬНІЙ СВІДОМОСТІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ»**

Дослідження еволюції і змісту концепції громадянського суспільства, визначення умов розвитку громадянського суспільства в Україні, параметрів дослідження і загального стану розвитку громадянського суспільства в Запорізькій області, виявлення особливості внутрішньої спроможності громадських організацій є дуже важливим для суспільства, тому тема магістерської роботи є на сьогоднішній день дуже своєчасною і актуальною.

Студентом оброблено велику кількість теоретичного матеріалу, на досить високому теоретичному та методологічному рівні проведено дослідження діяльності громадських організацій Запорізької області, що дозволило виділити показники, які виступають складовими ефективних механізмів розвитку інститутів громадянського суспільства. Матеріал в роботі викладено з дотриманням внутрішньої логіки, між розділами існує логічний взаємозв'язок.

У кваліфікаційній магістерській роботі розглядається самоорганізація громадянського суспільства, як феномен комплексний соціокультурний та суспільно-політичний феномен, який включає в себе наявність та розвиненість: соціальних інститутів (незалежні медіа; громадська думка; добровільні асоціації та об'єднання громадян; благодійні фонди і організації; структурована та інституалізована політична опозиція; системи зовнішнього громадського контролю за владою на всіх рівнях; правозахисні організації); соціальних практик (суспільна активність громадян, що не обмежується участю у виборах; громадські рухи; ініціативні групи; громадянська залученість до добровільних суспільних об'єднань; правова культура та вміння застосовувати правозахисну та судову систему; діяльність незалежних правозахисних недержавних організацій; лобіювання суспільно-значимих ініціатив; надання соціальних послуг населенню); суспільних цінностей та чеснот (плюралізм, толерантність, довіра до співвітчизників та суспільних інститутів, здатність до компромісів без втрати гідності, самоповага,

ввічливість, громадська солідарність та взаємодопомога).

Визначено, що головними ознаками громадянського суспільства є: відокремлена від держави структура суспільства, яка утворена різноманітними асоціаціями, добровільними об'єднаннями людей; відповідна вільним ринковим відносинам політична система, де держава є похідною від громадянського суспільства та процесів, що відбуваються у ньому; сфера вільної реалізації безпосередніх і різноманітних інтересів громадян; сфера приватного, реального життя та безпосереднього спілкування людей на відміну від держави як умовного, формального життя; відносини вільного обміну продуктами діяльності між незалежними власниками; свобода особи; форма безпосереднього спілкування людей; пріоритет громадянських прав порівняно з державними законами; плюралізм ідей, вартостей, соціальних ініціатив..

В якості переваг роботи можна відзначити творчий підхід у використанні аналітичної і теоретичної бази. Автор магістерської роботи показав відмінну здатність формулювати власну точку зору.

Сформульовані в роботі висновки достатньо обґрунтовані і можуть бути використані в практичній діяльності. Істотних недоліків в роботі не виявлено.

Кваліфікаційна магістерська робота Головка О.В. відповідає вимогам, що пред'являються до випускної кваліфікаційної роботи і заслуговує оцінки «відмінно».

Рецензент,
д.політ.н., проф.

Д.Ю. Арабаджиев

Кутовий штамп підприємства,
який прийняло до
впровадження результати,
із зазначенням номера та дати
видачі

ДОВІДКА

**про впровадження результатів досліджень за
магістерською роботою здобувача вищої освіти другого
(магістерського) рівня спеціальності 052«Політологія»**

За підсумками виконання магістерської роботи на тему
«Політико-ідеологічні орієнтації в суспільній свідомості: регіональний
аспект» у практичну діяльність «_____» впроваджені результати
дослідження стосовно:

- 1) емпіричне дослідження діяльності громадських організацій Запорізької області дозволило вдосконалити процедури стратегічного менеджменту, а саме через залучення персоналу до процесів прийняття рішень;
- 2) неурядові організації підвищили кількість заходів з представлення інтересів та захисту прав, які є типовими в наданні щоденних послуг НУО (наприклад, проведення зустрічей та семінарів, отримання зворотного зв'язку від громади, моніторинг зовнішнього оточення).

Директор

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

М.П.